

Lørdag d. 23.05

Sidste gang jeg skrev, befandt jeg mig i Kathmandu, hvor jeg ventede på at skulle rejse østpå til det nye jordskælvsområde efter det andet jordskælv d. 12. maj. Det andet jordskælv var kraftigt, men medførte ikke så store skader som frygtet, og derfor blev jeg istedet flyttet til et andet projekt med base i Bidur, hovedbyen i Nuwakot-distriktet. Jeg har været her siden sidste lørdag, har lært et helt nyt team at kende og er nu blevet en integreret del af dette. Vi er fire logistikere, to sygeplejersker, to læger, en administrator, en teamleder, samt to psykologer og tre nepalesiske *mental health workers*.

Projektet i Bidur har været igang i tre uger og minder en del om mit tidligere projekt i Gorkha-distriktet. Vi rejser ud med mobilklinikker og bringer NFI's (Non-food Items) ud til de små landsbysamfund. Det logistiske projekt med udbringning er større her end i Gorkha og aktiviteterne vedrørende mental sundhed er ligeledes mere omfattende. Støtten til den primære sundhedssektor er den samme, dvs. udbringning af telte til brug som midlertidige sundhedscentre, donation af medicin og medicinsk udstyr, samt enkelte mobilklinikker som en hjælp i opstartsfasen. Vi har hentet omkring 20 patienter ned fra bjergene til videre behandling i hospitalet i Bidur, hvorfra vi også sørger for overflytning til Kathmandu, hvis det er nødvendigt for at kunne tilbyde acceptabel behandling. Vi har bla. hentet en mand med brud på knæskallen. Han pådrog sig dette brud da hans hus styrtede sammen omkring ham under det første jordskælv. Han havde befundet sig tre uger i sin landsby før vi mødte ham.

Tirsdag og onsdag i den forløbne uge var uden medicinske aktiviteter og jeg blev derfor bedt om - sammen med en logistiker - at ledsage en konvoj af lastbiler ud til en lille by ved navn Salme. Som mange andre små byer i bjergene blev Salme hårdt ramt af jordskælvet og en stor del af befolkningen har allerede søgt tilflugt i Bidur eller i andre større byer, men dem der er blevet tilbage har naturligvis brug for at komme i ly for regnen. Vi besluttede derfor at sende 300 telte ud til det lille samfund. Andre landbyer planlægger vi at nå med en større fragthelikopter, men Salme ligger spredt udover en bjergside på små plateauer som er for smalle til at en stor helikopter kan lande på dem. Derfor måtte vi nå denne by med lastbiler.

Den første dag mødte dog kun syv af de ni lastbiler op til den aftalte tid og vi måtte derfor hyre elleve til dagen efter. Det var nødvendigt at komme tidligt afsted, dels fordi vejen er lang og besværlig og dels fordi vi skulle nå hjem igen før mørkets frembrud. Turen dertil tager fem timer og det går opad ad smalle bjergveje det meste af vejen. Nogle steder var vejene ret mudrede, andre steder stenede og støvede. Første dag var vi heldige med vejret, men samme aften begyndte regnen at falde og vi var nær ved ikke at nå Salme på andendagen. Lastbilchaufførerne holdt møde da vi nåede rutens højeste punkt som ligger umiddelbart før den sidste og vanskeligste del af turen. Derefter går det nemlig for en overgang nedad igen, ind i et tætbevokset og fugtigt

område, hvor vejen tilmed krydser tre vandløb i snævre passager mellem klipperne. De var uenige om hvorvidt lastbilerne ville kunne komme tilbage op til bjergpasset nu da det havde regnet natten før. Jeg gik ind i forsamlingen og forsikrede chaufførerne om at den lokale befolkning nok skulle komme til undsætning hvis de skulle komme til at sidde fast i mudderet på vej op igen og ret hurtigt vendte stemningen til fordel for at gøre forsøget.

Lastbilerne kom fint forbi forhindringerne, men chaufføren i vores bil, Chyam, en lille midaldrende man med farvet sort hår, var mindre heldig. Chyam var ikke vant til at køre på den slags bjergveje og det var hans bil bestemt heller ikke, selvom udseendet nok kunne snyde mange til at tro det modsatte. Der lød ofte nogle grimme klonk og skrabelyde under karrosseriet da vi passerede de stenede veje, og mirakuløst nok var den eneste - synlige - skade bilen fik, da den alt for brede bagre kofanger hang fast i en udhængende klippe på vej forbi et af vandløbene og derefter måtte kasseres.

Når man sådan sidder og bumler rundt på et bilsæde og ser ud af vinduet, fem timer frem og fem timer tilbage, to dage i træk, bliver Nepals imponerende landskab mere nærværende, men også jordskælvets udbredte ødelæggelser mere virkelige. Tiden hjælper indtrykkene ind under huden.

Det der har imponeret mig mest er de tusinder af plateauer som menneskene i Nepals bjergrige egne i løbet af århundreder tålmodigt har bygget op af sten og jord. De lader sig ikke tælle. Sten efter sten er blevet samlet sammen og bygget op som mure til støtte for den fertile, men porøse jord. Selv for jordlodder på størrelse med en køkkenhave er dette nøjsomme arbejde blevet udført. Jorden er nedarvet gennem generationer og er helt essentiel for landsbyernes overlevelse. Afgrøderne udgør simpelthen befolkningens livsgrundlag og det er derfor glædeligt at se at markerne generelt har klaret sig godt gennem jordskælvet og nu står bugnende med ris og majs, snart klar til at blive høstet, hvilket styrker troen på at Nepals bjergbefolkning vil klare sig igennem monsunen i år. På mange bjergsider ser man dog de tydelige spor efter enorme jordskred og jeg har flere steder set store revner i jorden på yderligt beliggende steder, ud mod kløfter og floddale, hvilket støtter den dystre forudsigelse om at der vil komme flere jordskred i år en vanligt under Monsunen.

Overalt i landskabet ser man hustage af bølgede metalplader stå ovenpå bunker af sten, som skræmte skildpadder der lukker omverdenen ude. Det er min oplevelse Nepaleserne er lidt tilbagetrukne og forsigtige af natur, men de lukker ikke omverdenen ude og kryber ikke i ly for fremtiden. Jeg har kun få gange været vidne til opgiveness og tilbagetrukkenhed som reaktion på jordskælvet i april. Til gengæld har jeg ofte mødt gå-på-mod og en vilje til at komme ud af håbløsheden, og på vejen til Salme så jeg flere steder grupper af mænd i færd med at genopbygge deres huse.

Uanset den beslutsomhed de nu udviser i deres arbejde er det ikke svært at forestille sig den overvældende følelse af opgiveness der måtte have fyldt deres sind, da de første gang vendte tilbage til deres sammenstyrtede hjem efter det mentale chok ovenpå jordskælvet havde lagt sig - da de første gang kravlede rundt mellem murbrokkerne og ledte efter endnu brugbare ting og uspolerede fødevarer. For ikke at tale om den tunge følelse af uoverkommelighed de måtte bære da de senere vendte tilbage for at påbegynde det enorme genopbygningsarbejde. Da de tog den første sten i favnen og bar den ud fra ruinerne. Da de begyndte at rejse de væltede mure. Alene tanken om det forestående arbejde kunne nok tage modet fra de fleste, men i vores del af verden glemmer vi jo ofte at mange mennesker ikke har et valg. Eller rettere, at valget i den slags situationer står mellem at fortsætte eller at gå til grunde.

De to møder med befolkningen i Salme var korte. Vi fik underskrevet de nødvendige dokumenter på overdragelse af de 300 telte og nåede på andendagen at demonstrere opsætningen af et af teltene. De var naturligvis meget glade for donationen og vi var glade for at det faktisk var lykkedes at nå hele vejen dertil to dage i træk. Dog opstod en bekymrende tanke mellem os da vi var på vej væk fra byen for anden gang og tog afsked med Salme i horisonten. Da vi så tilbage udover landskabet, kom vi i tvivl om der overhovedet ville være plads nok til at slå alle teltene op. Plateauerne var jo netop bygget op for at udvide det dyrkede areal og af den årsag var der jo ikke mange arealer blot med græs.

Når man arbejder med nødhjælpsarbejde er det helt centralt at man inddrager de kulturelle elementer i ligningen og at man lader befolkningen deltage i identificeringen af deres behov og lytter til deres ønsker. Dernæst må man så prøve at finde den bedste, mulige løsning, lægge en plan og føre den ud i livet. Alle trin i processen skal lykkes for at projektet lykkes. Mange ting kan gå galt. Derfor er det naturligvis en lettelse når man er på vej tilbage fra en succesfuld opgave og vel også naturligt at den umiddelbare glæde bliver udfordret af tanker om hvad man kunne have gjort anderledes, hvor udfordringerne lå, andre mulige valg og så videre. At finde den rette løsning for befolkninger i nød er ikke nogen nem opgave. Jeg mener overordnet set at vi gjorde et godt stykke arbejde for Salme og nu var der ikke andet at gøre end at håbe det bedste for det lille samfund.

Jeg kastede et sidste blik henover skulderen kort før vejen svingede om på den anden side af bjerget og Salme endelig forsvandt du af syne. Med blikket atter rettet fremad mærkede jeg trætheden komme snigende, båret på vej af den altomsluttende varme og skyer af støv som giver smalle øjne. Jeg blev dog vækket af døsen igen da en mår-lignende gnaver med mørkt skind krydsede vejen foran os, hvilket fik Chyam til brat at stoppe bilen. Han blev siddende lidt med hænderne på rattet og ansigtet lagt i alvorlige folder og gjorde det klart for os at vi ikke kunne køre videre med det samme. Han steg ud af bilen, satte sig lidt for sig selv på en sten, så udover

bjergene og mumlede nogle remser for sig selv. Måske skriftede han sine synder og bad om tilgivelse i håbet om at undgå de af dyret forvarslede ulykker, og måske frygtede han at tabet af kofangeren allerede var den første af disse. Dette mår-lignende dyr spiller nemlig den samme rolle i Chyams verden af overtro, som den sorte kat spiller i vores, men det er nu nok sådan at man skal tro på den slags før det går i opfyldelse. I hvert fald skulle det vise sig at dyret denne gang bragte held med sig på en lidt bagvendt måde, idet et kraftigt regnvejr ramte vores lejr samme aften og nat. Jeg måtte løbe ud i underbukser og lægge sten på teltdugen for at undgå en større oversvømmelse inde i teltet og blev totalt gennemblødt, men glædede mig samtidig over at det faktisk var lykkedes at bringe alle 300 telte til Salme før den kraftige var kommet - at missionen var lykkedes. Så godt som den nu kunne.